

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XX. Nullus uti pluribus defensionibus prohibetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

negotio sibi prohibito, vel ratione status aut imperitia non convenienti, culpa non vacat; ne propterea non solum ad illius omnium damni reparationem & rescarcionem injuria teneatur ac valeat conveniri: sed ad penam quoque publicam, pro facti & circumstantiarum qualitate insigendam, erari possit: & si ad negotium vel munus gerendum idoneus non sit, ab eo debeat removeri. Ratio est; quia rei sive negotio ad se nullò modò pertinenti, aut sibi ratione status vel imperitiæ non convenienti, vel rei dominò prohibente se immiscens illicite agit, c. *Tua 19. de Homicidio* & l. *fin. ff. de Extraord. cognit.* qui autem illicite agit, in culpa est, arg. l. *Idem Juris* §. *ff. ad L. Aquil. c. Tua cit. & c. Sententiam 9. Ne cler. vel monach.*

3. Neque huic Regulæ adversatur Responsum Ulpiani, agri mensorem, in arte sua imperitè versantem, de culpa teneri, inficiantis, l. *1. ff. Si mensor. fals. mod. dix.* quia hac lege JCT. non inficiatur eum esse in culpa: sed solummodò non teneri de levi; quòd operam suam ex beneficio præbeat: & quòd ei exhibetur, non tam mercis quam honorarium reputetur. Ne tamen, si per imperitiam quid fecit, inde damnum patiatur, qui eum adhibendò est deceptus, agri mensor saltem teneretur in subsidium ejus, qui ex falsa mensuratione lucrum caput & non est solvendo, l. *Si duobus 3. §. 3. ff. eadem Rubr.*

4. Neque cum eadem pugnat; quòd officium suum nemini debeat esse damnosum, c. *Cùm non deceat 20. pr. de Elect. in 6. & l. Sed si quis 7. ff. Quemadmod. testam. aper.* & propterea aliena negotia gerentibus negotiorum gestorum actionem lex tribuat, l. *Si quis absentis 2. ff. de Negot. gest.* partim; quia, quòd ex sua culpa quis sentit damnum, sentire Juris consideratione non intelligitur, l. *Quòd quis ex cul-*

pa 203. ff. de R. J. quòd ejus causa ipse sit, & à semet inflictum damnum patiatur: partim verò; quia absentis negotiù sine mandato, sed in ipsius utilitatem rectè gerens in culpa non est; cùm enim hominis interfit, affici hominem beneficio, l. *Servus 7. in fine ff. de Servis export.* absentis non mandantis officium rectè gerens se immiscet rei, ad se aliquò modò pertinenti; non quidem quoad lucrum & damnum, sed quoad officium humanitatis. Ut proinde ipsi ad repetendos sumptus in negotium factos actio non immeritò detur. Item, in quantum illud gessit utiliter, l. *Sed an ulro 10. ff. & domino non prohibente, l. fin. C. de Negot. gest.*

Excipiendus à Regula est casus necessitatis; quando enim hæc urget, actum à culpa eximit succurrendi obligatio naturalis. Unde clericus in Sacris & Monachus Chirurgiam per incisionem & adustionem, deficientibus aliis ejus artis peritis, exercens irregularitatem non contrahit: quantumvis ex ejusmodi actione mors aut mutilatio sequatur, Covarruvias in *Clement. Si furiosus p. 2. §. 4. n. 9.* Laiman *Lib. 3. tract. 3. p. 3. cap. 10. n. 3.* & Palao *Tract. 29. disp. 6. p. 15. §. 4. n. 8.*

REGULA XX.

Nullus uti pluribus Defensionibus prohibetur.

SUMMARIUM.

1. Consona huic est Regula Civilis.
2. Sensus & ratio utriusque.
3. Reus contrariis exceptionibus uti potest.
4. Dummodo eas non asserat absolutè veras.
5. Difficultates Regula objectæ,

6. Eam

6. *Eam firmant & declarant.*

7. *Plures defensiones aliquando lex non permittit.*

1. **S**imilis huic est Regula 43. in Pandectis, cujus principium est, *Nemo ex his, qui negant se debere, prohibetur etiam aliâ defensione uti: nisi lex impediât.*

2. Sensus utriusque est, *Quantumvis pluribus actionibus, ejusdem rei nomine concurrentibus, unâ quis debeat experiri, Reg. Nemo cit. §. 1. nihilominus, cum alicui lis moveatur super alicujus rei dominio vel jure, pro ipsius conservatione plures titulos, v.g. donationem, transactionem, privilegium, præscriptionem &c. allegare, itaque pluribus defensionibus uti, seque tueri potest: non quidem; ut ex omnibus id ipsi competere judicetur: sed; ut, si non sufficiat unus, altero vincat & dominium jusve suum integrum conserveat.* Ratio hac in re, quod actori denegatur, reo permittendi est; quia ad sui defensionem comparata excipiendi facultas quodammodo competit Jure Naturali, l. *Ut vim 3. ff. de J. & J.* ut proinde hoc etiam Jure rei favorabiliores, quam actores, nec immerito sint; cum ad judicium actor spontè provocet, & benè paratus accedat: reus verò inopinè & imparatus trahatur; ut pronum sit, multa, quæ pro ipso faciunt præteriri & quandoque allegari, quæ non profunt vel nequeunt probari. Ut adeo miserrima ejus conditio foret, si unâ tantum exceptione ad defensionem suam uti permitteretur contra genus Naturæ, quæ irruentem hostem quovis telò & quovis modò repellendum docet, Alciatus in l. *Qui accusare 4. C. de Edendo n. 15.*

3. Neque diversis duntaxat, sed contrariis quoque exceptionibus se tueri reus, tam in criminalibus quam civilibus

causis potest; cum, ut *Lib. 2. tit. 25. an. 29.* dictum est, de homicidio accusatus, postquam crimen illud à se perpetratum negavit, de eo convictus rursus excipiendo allegare valeat, occisum fuisse aggressorem & inculpata tutelæ moderamen observatum: & mulieri, virum tanquam conjugem suum perenti, iste excipiendi adulterium: &, si in istius probatione deficiat, consanguinitatem & ex ista provenientem conjugii nullitatem opponere valeat. Sic etiam parochianus à parochio suo super decimis, & Ecclesia vel Monasterium super subjectione ab Episcopo conventa exemptionis privilegio, & hoc refutato rei judicata exceptione se tueri possunt, Dynus *hic n. 6.* & Perez in *C. de Except. n. 28.*

Hoc tamen, de contrariis exceptionibus reo permittis, sic accipiendum est; ut, cum reus iis vult uti, Imprimis non asserat, eas veras absolute; cum hoc rerum Naturæ repugnet: sed conditionatè vel alternativè, v.g. Ecclesiam privilegio exemptionis vel subjectionis præscriptum: hominem non occisum, vel id necessariæ corporis tutelæ causâ factum, Covarruvias *Lib. 1. Var. cap. 5. n. 3.* & Menoch. *Lib. 2. præsumpt. 42. n. 1.* Deinde; ut ad contrariarum exceptionum probationem non admittatur simul, sed successivè atque ita; ut, si una probata non fuerit, tum demum convolet ad alterius probationem, Zælius in *Reg. Nemo cit. circa finem* & Peckius *hæc Reg. n. 7.*

Huic tamen contrariarum exceptionum allegationi, etiam sic temperatè opponi solet Imprimis Regulare dogma, *Contraria allegans non est audiendus, l. 1. ff. de Furtis & c. Imputari 13. de Fide Instrument.* quò locò contraria instrumenta producens, repulsus est. Neque id injuriâ; cum enim non permittatur contrariarum probatio, eorum etiam, tanquam

Et c. 2

inanis & cassa, allegatio non erit permit-
tenda. Dein decisio Innocentii III. ex-
ceptionem præscriptionis, post ante reje-
ctum privilegium, non admittentis, *c.*
Veniens 19. de Præscript. Demum pari-
tas cum appellatione, in qua, licet species
defensionis etiam ipsa sit, contrariorum
allegatio non sustinetur, *arg. l. Si procu-
ratorio 2. §. 1. ff. Quando appellat.*

6. Sed ista, sicut primò occurru ma-
gnam veri speciem habent, sic penitiùs in-
specta viribus vacua sunt. Primum par-
tim; quia dogma illud proditum est de a-
ctore, *l. 1. C. de Furtis*: non de reo, in judi-
cium pertracto & certante de vitando
damno: & hoc, quibus potest modis, per-
misso propulsare, *l. Ut vim cit.* partim ve-
rò; quia, sicut ad contrariorum exceptio-
num utramque probandam, sic nec ad
eas quasi absolutè & simul veras allegan-
das reus admittitur: sed solummodo ut
veras alternativè; ut reus, in unius proba-
tione deficiens vel de ejus falsitate convic-
tus, tum demum & re adhuc integrà al-
teram probet. Unde in contrarium non
facit *c. Imputari cit.* quia in ejus casu
contraria instrumenta producens ideo re-
pulsus est; quòd utrumque, ac proinde
directè contrarias assertiones, absolutè &
simul veras ipsà eorum productione fate-
ri videretur, ut dictum *Lib. 2. tit. 22.*
num. 87.

Alterù, cùm; quia *c. Veniens cit.* præscri-
ptionem post privilegium allegavit actor,
scilicet Abbas, qui Episcopum super in-
quietatione ac perceptione decimarum
convenerat: & ne ab earum perceptione
inposterum impediretur, postulavit: tum
verò; quia eò relata præscriptio non fuit
bonæ fidei, vel allegata est, postquam ei
fuit renuntiatum, ut habet textus & cum
Glossa *V. Interim* notant Innocentius *n. s.*
& Panormit. *n. s.*

Postremum; quia appellans in secun-

da instantia revera sustinet partes & onus
actoris: & ratio, ob quam unà tantum
actione experiri licet in prima, etiam mi-
litat in instantia secunda.

In hac tamen Juris Canonici Regula
subaudienda est clausula, *Nisi lex impe-
diat*, expressa in Civili: & excipiendi
casus, quibus de noxa fervi, de pauperie
quadrupedis, de debito, vel pignore, de
rei possessione &c. conventus servum,
quadrupedem vel chirographum seu scri-
pturam, quâ debitum expressum est, su-
um: aut pignus debitoris, sèque rei,
quam vindicare vult, possessorem esse ne-
gat; talis enim, si mendacii convictus
aliâ exceptione uti velit, non audietur, per
expressos textus *l. Quotiens 21. §. fin. ff.*
*de Noxal. act. l. 1. §. 15. ff. Si quadru-
p. paup. sec. Auth. contra C. de Non numer.
pec. Auth. Item possessor C. Qui potior. in
pign. l. fin. ff. de R. V. &c.*

REGVLA XXI.

*Quod semel placuit, amplius di-
splicere non potest.*

SUMMARIUM.

1. *Instabile est consilium humanum.*
2. *Sensus & ratio Regule:*
3. *Quæ locum habet in contractibus:*
4. *In juramentis, votis ac judiciis,*
5. *In provisionibus beneficiorum & ces-
sionibus &c.*
6. *Consilium mutari potest consensu par-
tis utriusque;*
7. *Et non raro voluntate unius.*
8. *A Regula exceptiones.*

TAm varium & mutabile hominis
consilium est; ut, si Regule istius
verborum cortici inhareamus,
Regula vanitatis redarguenda: &
contraria